

ธรรมานุศาสน์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ
ธรรมะกับความรัก

เดือน ก.พ.เป็นเดือนแห่งความรักก็น่าจะพูดได้ เพราะวันที่ ๑๔ ก.พ.เป็นวันวาเลนไทน์ หรือวันแห่งความรักที่ประเทศตะวันตกนับถือคริสต์ศาสนาได้กำหนดขึ้น ส่วนประเทศไทยเรานับถือพระพุทธศาสนาก็มีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่สามารถกล่าวได้ว่าเป็นวันแห่งความรักได้เช่นกัน คือ วันมาฆบูชา ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๖ ก.พ.นี้ สัปดาห์นี้เลยถือโอกาสนำธรรมะเกี่ยวกับเรื่องความรัก ซึ่งแสดงโดยพระเดชพระคุณพระพรหมบัณฑิต กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส มาให้ได้อ่านและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันตามสมควรแก่โอกาส โดยเนื้อหาแห่งธรรม มีดังนี้

ความว่า ความงดงามของพระพุทธศาสนาอยู่ตรงที่มีความหลากหลายของธรรมเหมือนกับสวนไม้ดอก นานาพรรณมีดอกไม้หลากสีส่นให้คนเลือกเก็บได้ตามต้องการ ซึ่งธรรมมีจำนวนมากมายหลายประเภท พร้อมทั้งจะให้แต่ละคนเลือกนำไปปฏิบัติได้ตามความต้องการ ใครอยากไปนิพพานก็มีโลกุตระธรรมสำหรับคนที่ต้องการพ้นโลก ส่วนใครที่อยากประสบความสำเร็จในโลกนี้ก็มียุทธธรรมให้นำไปปฏิบัติเพื่อชีวิตที่ดีกว่าในปัจจุบัน

สำหรับสามีภรรยาที่ต้องการความสำเร็จในชีวิตการแต่งงาน ก็มีธรรมสำหรับคนครองเรือนให้เลือกปฏิบัติ เป้าหมายแห่งการแต่งงานอยู่ที่การสร้างครอบครัวที่มีแต่ความรักใคร่กลมเกลียวโดยไม่มีการหย่าร้าง ดังนั้น คู่สามีภรรยาที่ต้องการมีชีวิตการแต่งงานที่ยั่งยืนตลอดไปต้องร่วมกันปฏิบัติธรรม คำว่า ธรรม ในที่นี้หมายถึง คุณธรรมและจริยธรรม คุณธรรม ได้แก่ คุณสมบัติที่ดีภายในจิตใจ เช่น ความรัก ความสงสาร ซึ่งช่วยให้คนเราทำหน้าที่ของสามีภรรยาได้โดยไม่ต้องฝืนใจ จริยธรรม ได้แก่ หลักแห่งความประพฤติที่ดีงามที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง ครอบครัว และสังคม

ดังนั้น ความรักจึงเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตการแต่งงาน คู่สามีภรรยาที่แต่งงานกันด้วยความรัก จะสามารถปรับตัวเข้าหากันได้ดีกว่าคู่ที่แต่งงานกันโดยไม่มีความรัก เพราะความรักจะทำให้คู่รักยอมลงให้กัน และทนกันได้

คำว่า ความรัก ในพระพุทธศาสนามี ๒ ประเภท ดังนี้

๑. เปมะ ได้แก่ ความรักใคร่หรือความรักแบบโรแมนติก ซึ่งเกิดจากสาเหตุ ๒ ประการ (๑) บุพสันนิवास หญิงชายเคยอยู่ร่วมกันมาแต่ชาติปางก่อน เมื่อเกิดใหม่มาพบกันในชาตินี้จึงเป็นเนื้อคู่กัน และรักกัน (๒) การดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชาติปัจจุบันก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของความรัก แม้หญิงชายจะไม่เคยอยู่ร่วมกันมาแต่ชาติปางก่อน ทั้งคู่ก็รักกันได้เพราะความมีน้ำใจของอีกฝ่ายหนึ่งที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๒. เมตตา ได้แก่ ความปรารถนาดีหรือความหวังดีที่จะให้คนอื่นมีความสุข ซึ่งเกิดจากการมองเห็นความดีงามหรือความน่ารักของคนอื่นแล้วเกิดความประทับใจจนถึงกับคิดส่งเสริมให้เขามีความดีงามหรือความน่ารักยิ่งๆ ขึ้นไป ชีวิตการแต่งงานจะยั่งยืนนานถ้ามีความรักทั้งสองอย่าง คือ มีทั้งความรักแบบโรแมนติกและความรักแบบเมตตาเป็นพื้นฐาน

ความรักแบบโรแมนติกสร้างความสุขความเพลินใจเมื่ออยู่ใกล้คนรัก แต่ไฟแห่งความรักไคร่มีกโชติช่วงอยู่ได้ไม่นาน ความเคยชินเพราะอยู่ด้วยกันมานานมักทำให้ความรักไคร่จืดจางไปได้ ด้วยเหตุนี้เราจึงต้องมีความรักแบบเมตตาตามประกบความรักไคร่เพื่อให้ความรักยั่งยืนยาวนาน ความรักแบบโรแมนติกถูกความน่ารักน่าปรารถนาของคุณครองเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดอารมณ์รัก ความรักไคร่นี้มีธรรมชาติไม่แน่นอน เวลาใดคนรักทำตัวมีเสน่ห์น่ารัก เวลานั้นอารมณ์รักไคร่ก็จะเบ่งบานมีพลังเวลาใดคนรักเอาแต่ใจทำตัวไม่น่ารัก เวลานั้นความรักไคร่ก็จะอับเฉาร่วงโรย ความรักไคร่แบบโรแมนติกจึงมีสถานะขึ้นลงตามปัจจัยเงื่อนไขภายนอกอันได้แก่กิริยาอาการของคนรักเป็นสำคัญ

ครั้งหนึ่ง พระเจ้าปเสนทิโกศลกำลังสำราญพระราชหฤทัยอยู่กับพระมเหสีชื่อว่าพระนางมัลลิกาเทวี พระเจ้าปเสนทิโกศลตรัสถามพระมเหสีว่า “เธอรักไคร่มากที่สุด” การที่พระเจ้าปเสนทิโกศล ตรัสถามอย่างนี้ แสดงว่าทรงอยู่ในอารมณ์โรแมนติกและหวังว่าจะได้รับคำตอบแบบโรแมนติก แต่พระนางมัลลิกาเทวีกลับทูลตอบว่า “หม่อมฉันรักตัวเองมากที่สุด” พระเจ้าปเสนทิโกศลถึงกับหมดอารมณ์โรแมนติก ทรงนำเรื่องนี้ไปเล่าถวายพระพุทธเจ้าและตรัสถามว่า ทำไมพระมเหสีจึงกล่าวอย่างนั้น พระพุทธเจ้าทรงตอบว่า เพราะพระนางมัลลิกาเทวีเป็นคนตรงจึงกล้าพูดความจริงที่ว่าคนทุกคนรักตัวเองมากที่สุด พระพุทธเจ้าได้เคยตรัสไว้ในที่อื่นว่า นัตถิ อัตตะ สะมัง เปมัง ไม่มีรักใดไหนเล่าจะเท่ารักตนเอง

ความรักแบบโรแมนติกเปรียบเหมือนรถยนต์ที่อาศัยคนอื่นคอยเติมเชื้อเพลิงให้อยู่เสมอจึงจะแล่นไปได้ แต่ความรักแบบเมตตาเปรียบเหมือนรถยนต์ที่เจ้าของผลิตเชื้อเพลิงได้เองอย่างไม่มีขีดจำกัดจึงแล่นไปได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ เพราะความรักแบบเมตตาเป็นสิ่งที่ใจเราสร้างขึ้นมาเองด้วยการฝึกมองให้เห็นความดีงามของคนอื่นคนเราจะมีเมตตาในใจได้ต้องฝึกมองโลกในแง่ดี การฝึกใจให้มองแต่แง่ดี อย่างนี้เรียกว่าการแผ่เมตตาใจของคนแผ่เมตตาจะเต็มไปด้วยความรักแบบไม่มีเงื่อนไข เช่นเดียวกับความรักของแม่ที่มีต่อลูกน้อยคนเดียว นั่นคือ แม่พร้อมที่จะรักลูกน้อยของตนโดยมองข้ามความบกพร่องของลูกได้ ฉันทใด คนแผ่เมตตาก็สามารถที่จะรักและให้อภัยคนอื่นได้ ฉันทนั้น ความรักแบบโรแมนติกมีวันจืดจางไปเมื่อความสวยงามร่วงโรยไปตามกาลเวลา แต่ความรักแบบเมตตายังคงที่คงทนเพราะไม่ได้ใส่ใจความสวยงามภายนอกที่ร่างกายแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังเฟื่องความสนใจไปที่ความดีงามภายในจิตใจอีกด้วย นั่นคือความรักแบบเมตตาใส่ใจคนรักในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์และเป็นเพื่อนชีวิตของเรา

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คนออก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ